

HECHOS

Jilli Jesu Jibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaijibo Teofilo, iticoni acaatinuhaamefa caatinuhi Jesu jiinjehallivi iicaunohachuta omoonuboro jibeguehicaunoco. ² Miironiquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igajafañodi diitoco imino jibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco jibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco amihaiico jibeguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nithicauhi. Jaanoti amihai goovajino Moocaani Gajari miniticafofotono, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dillu-umo: Mohaivojibo, zjaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Collihi mag-aajajirahi tuseumico idiboro Moocaani tufucuco omoonijiibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amihaihallivi iniitoodi mityaco magaayiciji. Jaadi uuti mijibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jiinjeveri, Samariavi, paryi jiinjeyinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.
(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito ifinicinaaca caamovi fu-
ucuubo aimuufaifeenedi niquejefaño. Jaaboco
atyimecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino ifiniciumo
atyimeuhi miimisiici gaifiimisi seseechehunofa
jiciniumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea
gaifiimi, ¿collihi niquejeque mihifinichihi? Diiboro
jaani Jesu jino niquejefa mihifinicinaaca ofoobo
siino saaji jiinjehalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobaniimo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo
Olivohono iicagajiti fiitino jaguisifucuvi judiomi
ifgonicinohachuta. ¹³ Jaamo ijibogominaa
dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi
iicamecufaño iicahicauhigo. Jaamofeeneri
icaumo Pedro, Jacobo, Jua, Andre, Felipe,
Tomas, Bartolome, Mateo, Jacobo Alfeo achi,
Simon cananistamioobo, Juda Jacobo nahabo
icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi
Moocaanima ihiimaaqui Jesu nahabomi, seeji
Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedimofeeneti
ujulleeveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija
Caatinihaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi
Davidfeenedi Judaditi ihiimaano: Jesuco
miyaminaa usefañoo aacijiibo, unuuno. ¹⁷ Jaabo
Juda mihaiobou jino dudicamaajefa iicauruubo.
¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduuruuno nihibamiri
jiinjjeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro

☆ 1:16 Mt 22.3-10

iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuui toono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamati momooniumo tiijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu miñhaiñooba toojafa iicacuuti qui. Jaabadiro simañovi noono: Sifirucu idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saato ho gaifiimi Mohaivoj#bo Jesu miñhaima iicausumi, ²² Jua diiboco initunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti miñhaijaa iminifetequi Mohaivoj#bo ubuheeteunoco i#ibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui miimisiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onoo bo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitisihallivi Moocaanima iimaumo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebico agaajaabo. Miñhaico gaajasu, ¿naa diitisi cajaanico d#icahi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañ#uno Matiavi ifutuui. Jaabo tsumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuui.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañoviro igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito iciniuhigo. ³ Jaasumiro

famoovahalliví niituuno ciījigaiguiihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gaijari paryí gahafuuhi. Jaamoro sij̄j̄jeri iimaamo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icaumo judio gaifimi. Jaamo judio iij̄ico imino imiyaaveguehicaumo fahigova j̄iin̄ijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidí miyamínaa igaivuuhi. Jaamo sihidíro eetyeuhi faaboho iij̄ineri ihiimaunoco saafi sifi iij̄iri, bu saafi sifi iij̄iri icano ihiimaunoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileamínaa iicarumo mooj̄ineri iimaamoco muguubuui muucuumi iij̄iri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyamínaa, Media j̄iin̄ijeo miyamínaa, Elam j̄iin̄ijeo miyamínaa, Mesopotamia j̄iin̄ijemínaa, judeamínaa, capadociamínaa, Ponto j̄iin̄ijemínaa, Asia j̄iin̄ijemínaa, ¹⁰ frigiamínaa, panfiliamínaa, Egipto j̄iin̄ijemínaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijemínaa, bu tollíro romamínaa icahi, saatoho judiomí, jaanoti saatoho judiomí j̄iibogoco agaayicicuumo. ¹¹ Tollíro bu icamo Creta miyamínaa, Arabia miyamínaa icano. Jaarumo paryí faaj̄ivari iimaanoco muguubuui Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidí esamaaimoro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jino iicano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicauhi: Jillí guiricavomo, noomoro.

Pedro Ihiimauno.

14 Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro.

15 Jito miyaminaa guiriicavotimo amihai monoobadi mihaiñooba fucuro guiriicavotatiji.

16 Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuuno:

17 Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagajaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto tigaji. 18 Tagajaco niitusuji

tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco jibeguequi. 19 Caamo

niquejefañõ ifusuji jabafiranoco, baavi jiinjehallivi ifusuji toono jibogoco, tijoho, cijigai, aimuufaiguiihu icano. 20 Cujeo

nihiba civeteji, fucuo nihiba tijohobadi minifeteji, Moocaani fucu inihicufucu imegavi. 21 Jaasumi paryi Moocaanico

idillumo taajaji.

22 Muguubu jino onoonoco amihai Israel gaifimi: Moocaani Jesu Nazareooboco miyaaboti ifusuhinicuhi amihai imefeenevi jabafirano mityanoco eetavonofenedi amihaiico ifusucuunoco magaajacubadi.

23 Jaarunofañõ diiboco magaayicumoro mahaciuhi Moocaani sicijetiro unuucuubadi masatyuumoro magaicaauhi. Jaamoro imoho bujevi metetecuusuhi iimitino gaifimi useri.

24 Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti ataajasuubo. Jaamañõ diiboco guijeve

gaayiciutihi. ²⁵ Miro aivojibo David Jesuti iimaaubo nuuhi:

Aivojiboco uujoho fahiijivaro atyimehicauhi tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahuse-naagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui. ²⁶ Jaaneri uco tajeebii imo imo minifetehi. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebii jaguisiji. ²⁷ Jaabo ijoho tajeebiiico iguijevehicamo iicahi deevesujitihii. Dihimi jeecivominaafi agaijibo ifico tuucisusujitihii. ²⁸ Uco diibeguehi fiivojaa asatyono jiihaico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino amiihaico foovono neehi: Moheedebe David iguijeveubo ciihoji jino mofeeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafiu. Jaabo gaajacuuhii Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diiyaachi miihaiti dihaivojifaño acasiivejiibo unuucuunoco. ³¹ Jaabo siicijetiro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiiico deevesujitihii iguijevehicamo iicahigo tafiiico tuucisusujitihii, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefañoti buheetesuuhii. Jaanoco paryi miihai magaajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agañiiyiciuboro imiyanaagonovi ficuuhii. Jaabo Caaniti Igaijaco gaayiciuhii Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeutihii. Jaaruubo jilli nuuhi: Moocaani Mohaivojibo Cristoco nuuhi:

Tamiyanaagonovi casivo, ³⁵ diminaaco ditihaguino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino mag-aaja, jaani diibo Cristoco amihai metetecuuboco Moocaani Aivojiboti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeebifaño. Jaamoro dilluumo Pedroco, bu sajiibogominaaco icano: Fañi, ¿milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani imefeenevi amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojibo Jesucristo momofenedi minitisuquimaaje amihai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani amihai Igaajaco aciji.

³⁹ Jaano jino iimaa amihaidi, ufucu icaji amihai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, paryicino Aivojibo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco fajiniuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fiivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo jibogoco imiyaavuguumo nitisuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuuhi. ⁴² Jaamoco minisuminaa ijiibogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauhi.

⁴³ Jaaneri famooro jabafitehicauhi minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri.

⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguudimo sahi icahicauhi. Jaamoro inehejeque ifocasihicauhi.

45 Inehejeque anaajemere inihibamico ucuujivaachudino saje ifocasihicaumo. 46 Fafucuvaaciviro templojafa igaivehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebino iicamoro. 47 Moocanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gajihicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiboco Iigusuno.

1 Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihimaahicausumi. 2 Jaanaa ifiivuunotiro igotiboco asatyumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. 3 Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. 4 Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihifinici, nooboro.

5 Jaanegui diibo diitisicoro imino ifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

6 Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofenedi gañivoobo, diigo, 7 nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo gañiyiciuhi. Jaasumiro irubuino, itihaiño icano diiboco imituuhi. 8 Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisisima toojafa fuubo casiniinamaaiboro Moocanico

imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igooboro Moocaanico iimehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomoro sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomaño.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutibo diitisinga feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmaño. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifimi, ¿collimi misico majabafihimi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihijiri mihica ivibadi? ¹³ Tolli icatino diiboro Moocaani, siije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amihai magaayicumoro amihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayuujiirunaa amihai mihimugutihi. ¹⁴ Jaabo iimitima iicatibo limiiboco mijiheguemere iimitibocoro gaicaauminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco aaciboco magaicaausuhi. Jaaruuboco Moocaani guijevefañoti buheetesuhi. Jaanoco mihai imino magaajahi. ¹⁶ Jino higoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amihai mahatyimehicacuubo magaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheesuhi jino amihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amihai aivojitoma magaicaauhi

esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli s̄icije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui am̄hai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa am̄hai imiti ibuuqui. Jaadi Aivoj̄ibo am̄haidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofenedi sahij̄itiro am̄haidi Cristo unuucuuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenenene niquejefaño icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihiimaaminaa s̄icije iicaumofenedi unuucuubadi. ²² M̄iro Moise nuuhi: Aivoj̄ibo Moocaani galluji ihiimaaminaafico uubadi iicaaboti am̄hai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiibo am̄haico paryi onoonoco muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ M̄iro famoro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli iicajinoco j̄ibuguuhi. ²⁵ Am̄hai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofaño am̄hai mihicahi. M̄iro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi j̄inijeminaa diiyaachimihafeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ M̄iro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni am̄haijaa galluubo am̄haico imino imooniqui. Jaamo am̄hai, am̄hai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimu.

1 Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saumo sacerdotemi temploja toomominaafi aivojiboma, saduceomimicano. 2 Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaajacuuhi, noomisiro jibeguehicaunoti. 3 Jaamoro diitisico agaayicumoro civojafa ficuumo sesevede iinusiqui mihijicuuneguiha. 4 Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifiimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

5 Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. 6 Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. 7 Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Mijoho iijiti, mijoho momofeenedi icano jilli amisi momoonihi? noomoro.

8 Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo 9 igotiboco fine mubuheehininoco misico midilluhi diibo ubuheehininoco magaajaqui. 10 Jaanoco amihai imefeenevi mijibegueji paryi Israel miyaminaa igajaqui. Miho jaani amihafeeneri ujulleecinibo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedi amihai metetecuuboco Moocaani guijevefañoti ubuheetesuubofeenedi. 11 Jaabo diibo Jesu guisibaco amihai iijano eetavominaa mitihisumoro magañubo aivo iimimañovi

iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihiimaaunoco uguubuumoro, bu aamenefaño icautirumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo #gotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecinuhi. Jaamaño milli nuutimo.

¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqi.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaaijirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masi diitisico mih#baqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mij#beguedino. Musuufenitihachiji amisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saato hobaco mij#bugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro.

¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa ijico: Jii, monoomoro, Moocaani ijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu j#bogatimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanogui aivojito diitisico sihidi ih#baumoro ticovono suufenuhi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico

imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisiko unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojibo, ijoho paryi niquejeque, jinijeque, muuaico icano fanoco ifiivusuubo. ²⁵ Ijoho Digaijafenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi?
 ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoooco esamaahi? ²⁶ Jiinijeminaa aivojito gañivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igaivehi Moocaanihallivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miuro Herode, * Poncio Pilato icamisi jicuumivi igaivuuhi siicumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificuubohallivi. ²⁸ Jaamo tolli moonumo ijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucuubadi diiboco moonumo. ²⁹ Jaaneguiiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui,

* **4:27** Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23 6.

bu #ifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaamoro lliivimaacaro tomaño diito iigaiciniumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifañoro Moocaani Gaija gahafu- uhi. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohone- heje iino icaruno fameedirehicaui. ³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicaui. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi.

³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinijenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje.

³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomonubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoobo, Safira onoogo mogaima ijiinijeque anaajeumisiro ² samañoooco #ciumisiro samañoonoco minisuminaajaago

satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebifaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibańisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene nihibamico samańoonoco diiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinĩtihi? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebifaño deesamaaihi tolli omooninoco? Miyaminaaco bańisutihi. Moocanico bańisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi aacutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihidĩ iguiumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminimoro satyuuhi icĩqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idiino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco diibogo, ¿naa miya tonoodineri amĩsi jiinijeque manaajehinĩhi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jĩhi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihi-camisiro Moocaani Gaijaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque icĩjeme. Jaamo tolliro ico cĩteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguiino. Jaamo sicafe faño agaseumo atyimeuhi diigo chuumucugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojivi cĩjeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidĩ miyaminaa icano agaajaumoro sihidĩ iguiumo.

Mityaco Omoonino.

12 Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano ifusu ajabafirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomañovi. 13 Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitivehicautih. Jaarumo famoro miyaminaa diitoco gajihicauhi. 14 Jaamo sihidi miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicauhi gaifimi, gaigoomi icano. 15 Jaamoro iguihuvamehejeque jiihaiñojininovi ficuhicaumo cigaiijenefañ, siucinijefañ icano Pedro tomañodi afatyobo iji ihallidi afatyeneri ibuheequi. 16 Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusaljaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jiihevehi.

17 Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojiboma saduceomioto iicamo diitoco sihidi jiiheveuhi.

18 Jaamoro minisuminaaco agaayiciumoro civojafañ ficuumo. 19 Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayuboro diitoco iinusuhi.

20 Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafañ mujullevetemere miyaminaaco mijibogo Cristo fiivoco aacinoco, nooboro.

21 Jaanegui sesevede fucuro templojafañ ufu-umoro miyaminaaco jiibeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivojibo diiboma iicaumoma, igaiyiciumo fagominaaco, paryi Israel cuumiminaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jiihogominaaco cuuhuvaumo

civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisimīnaa ufuurumo sicaijaco emeeciyeumoro ijūbogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacinijaco memeciyeji imegari paryi itoomomīnaa icarahi icano. Jaadi mafaayicimoro fañoco memeciirumo miñhaiñobaco mahatyimetihī, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivojūbo, temploja toomomīnaa aivojūbo, paryicino sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿Miñhachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amñhai civojafaño mificuhinimo Moocaani ii-jafaño icahi miyamīnaaco jūbogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomomīnaa aivojūbo isisimīnaama ufuuboro diitoco sivauhi, milli moonitūbo, miyamīnaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaamiujiruneguiha. ²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagomīnaa imefeenevi.

Jaanoco sacerdotemi aivojūbo nuuhi:

²⁸ Amñhaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijūbeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi paryi Jerusale cuumico amñhai jūbegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tiñohoco agañūmoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Milli bu Moocaani iijico magañūmoro miyamīnaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro.

³⁰ Miñro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco amñhai magaicuumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi

Aivojiboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofenedi iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibuusuqui. ³² Jaano gaajaminaa miikai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani acihi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofoene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onooMoise tajiba jibogominaa aivojibo paryi miyaminaa agaijicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojitoco nuubo: Israel gaifiimi, mehesicini jito gaifiimico momoonijinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amikai, miiro safoono Teuda onooMoise agaaiivuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo paryi finiuhi diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryi gavaranamaaiuhi. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatinusumi bu gaaiivuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojicuti efeehicaumo gavaranamaaiuhi. ³⁸ Jaanogui amikaico neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino iicahachiji finijino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachiji amikai mifinisujitahi. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco

aamũhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi mijĩbeguedino, noomoro diitoco suufenũhi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofeeneti imo imo iinuuhi Moocaani diitoco agaijĩboro imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jĩbogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani ijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauhi. Jaamoti saatoho griegomi ijĩri ihi-imaamo judiomi ijĩri iimaamoditi isifiratumoro noocasiuhi: Mofibaijĩtoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco iigaiyĩciumoro nuuhi: Imijitiruno miĩhai Moocaani ijĩco mijĩbogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiiha fañi, amĩhaifeenetĩ iimihusemeti miĩci sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani Gaija ijeebĩfaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeevequi. ⁴ Jaanoti miĩhai Moocaanima iimaamoro mijĩbegueji Moocaani ijĩco, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onooboco ijeebĩfaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficinĩboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomooco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomi

iijico agaayiciuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificuumoro Moocaanima iimaumo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalemivi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo.

⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jiinjeminaa, Asia jiinjeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiimaahicaumaño.

¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco tajibaumo ibañiqui: Mïhai muguubuuhï Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi.

¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaumoro diiboco agaayicumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoco ficuuhï sicamañoooco ibañiqui: Jaani aivo suufenihicatïhi Moocaani iija templojati, Moise tajibati icano iminootino ihiimaabo.

¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuuboro mïhaico Moise atajibauno mojeevamaajequeva buunanijiibo onoonoco muguubuhï, noomoro.

15 Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeciimo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Imaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojibo Estebaco dil-luuhi: ¿Naava miyaano paryi jino diito onono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amihai agaijino nahabomi, bu amihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miho Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jinijeri iicausumi Haran jinijevi fuutibaacaro.

³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijiinijeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijibeguejino jinijejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jinijeti. Jaaboro icatuubo Haran jinijevi jahi caani chuumuuhi. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jinijevi jino amihai jisu mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutibo jinijebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevenebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diyaachimihai sita jinijehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jjuvusujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jinijeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvusuu jinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeecivejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciuhi Abrahamco iimeeheque iquiticiqui

Moocaani unuubadi. Jaaneguiiha Abraham Isaaco eseemevausumi iimeeheque quiticiubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuhi Jacobco eseemevausumi. Jaabadiro Jacob mooniuhi iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiiijevii sattyumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti atajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuhi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiiibo diiboco sihidi agaijiiuboro Egipto aivojiiiboti ficuuhi, tolliro bu iija aivojiiiboti ficuuhi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiiijevii, Canaan jiiijevii icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuuhii Egiptovi machutaaco ucuuhuniuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni.

¹³ Jaanohallivii ufuumovii Jose inahabomivii ihimeque imino jafeniiuhi. Jaanoti jari Egipto aivojiiibo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuhii Egipto jiiijevii jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro ciituumo Siquem onoomañoovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeuciihojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno

ifiitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuuhi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivoj#bo icauhi Joseque agaajaut#bo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañ#uboro idaasuno moon#uhi moheedeteque ataj#baubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocanidi ovos#uhi. Jaaboco caanimi jahe tuumuhi minih#baci, sanih#ba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivoj#bo aicigai aaty#meugoro #ci#uboco fiivusuuhi iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptom#naa paryi agaajanoco j#buguumo. Jaamaño mityano ih#maaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imo-gooboro fuubo iyoto israelm#naaco emecitoobo. ²⁴ Jahi jaabo aty#meuhi saafi egiptom#naafi Israel cuumiooboco idaasuno omoon#unoco. Jaabohalliti Moise ijadaco ih#ci#iqui diiboco gaicaauhi. ²⁵ Jaabo esamaah#cauhi: Tayoto israelm#naa fine gaajacuumo uujohofenedi Moocaani diitoco ataajasujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaci#utihi. ²⁶ Jaano sesevedi Moise aty#meuhi samisi Israel cuumiotisi omoon#casiunoco. Jaamisico faguubo: ¿Coll#hi jaamisi samisiro mahamocasihi musuufen#casi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaam#ubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿M#ijoho #co mohall#vi aivoj#boti, fagom#naafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iij# egipcioo agaicaauhin#badi? nooboro. ²⁹ Jill# diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia j#in#jevi. Jahi miseecico gaifim#sico

seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gajì fitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi ciijigaiguiihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafiituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifiitivuubo guubuui Moocaani icoco: ³² Ujoho Moocaani, dihedete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeecivuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeciutìhi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditìhaipaajeqe dujuuvo jino uujoho Moocaani icamaño imino jìinije. ³⁴ Ujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idasuno Egiptovi iicanoco idasuno acanifonoco guubuucuui. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluui, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itìhisuumoro: ¿Mìijoho ico aivojìbotì, fagominaafiti icano mohallivi ficuui? unuuboco Moocaani galluui aivojìbotì, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi ciijigaiguiihu jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jìinijevi Tìfai Muuaifeenevi omoonuboro. Tollìro sicaihigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonuboro. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmìico nuuhi: Moocaani galluui amìihaidi iimaaminaafico amìihai nahabomifeenetì uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofeenevi igaiyìcumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihìimaubo moheedetefeeneri iicaubo.

Jaabo fiivo iimaaco m̄haidi agaayiciubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeeb̄nofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo:

Mihimeguehi m̄haidi diosmico edeetavonoco mohimega is̄guequi. Magaajatihi millihacho Moise m̄haico Egipto jiinijeti isivahin̄bo icahi, ⁴¹ noomoro oroco ñcumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraicumoo ihijin̄ita jeecivoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuuhi. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jeecivusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino:

¿Nacu am̄hai Israel miyaminaa uco mejeecivequi asimico magaisiraicuihi cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi? ⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayiciuhi. Tolliro Refan onoobo meecirigaico magaayiciuhi am̄hairyo mihijin̄inehejeque mejeecivehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho am̄haico am̄hai jiinijeti sihi tehesino gañ̄ji Babilonia janaanivivi, nooboro.

⁴⁴ Mīro moheedete Egipto jiinijeti agaaumo Moocaani unuuneguiha ijiinijejaagovi imevaurumo sicaisituviro icahicaumo ñgomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño taj̄iba guisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja

* **7:44** Toono j̄ibogogaȳi Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuuhi imino igaajaqui.

eetavociniuhi Moocaani Moiseque ifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiinjeneque udumiticituusumi juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiinjequ. Jilli iicaunaa David fiivuui. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiha David Moocaani iijaco eetavuujiro Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuui Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatíhi. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiinije tatyihai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehiníhi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amíhai aivo jihovoto, amíhai Moocaanico agaajatimobadi, cuhufono aivo amíhai jeebí, amíhai nohojino, amíhai aivo Moocaani Gaijaco mejenaauhicahi. Amíhai caanimíhai iicaubadiro amíhai momooníhicahi. ⁵² ¿Cojibogominaafico nacu amíhai edeete idaasuno mooníutihi? Diito gaisiraiciuhi sícijetiro diibo Iimiibo asaaujinoco íjibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amíhai mahacimoro magaicaausuhi. ⁵³ Amíhai Moocaani toomominaafeenedi tajibaco magaayicíhinirumo miyaano menehicatíhi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiratumoro igaiñooco ojisuumo Estebajaago.

⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficinibo caamo niquejeque emeeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifivuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuuhi.

⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafefi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aaminaaca Moocaanima iimaaubo Esteba: Aivojibo Jesu, tagaijaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuivuuboro sefano gaihivuubo: Aivojibo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro gujivecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalemi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuuhi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taaumo.

³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi

iijanofañodi feehicaubo gaifiimi, gaigoomi
icamoco ñiciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jñibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofociniimo Moocaani
iijico jñibogomoro fahigovadi feehicauhi.

⁵ Felipe Samaria jiinijeri iicacuumivi ufuuboro
tuucuumivi Cristoti jñibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco

sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo
Felipe ijñibogonoco, sihidi ejeevano mityaco
omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi

ijimima icamoco buheetesuhicaubo. Jaamo
ihijimi diitoti iinehicauhi gaibaciniimoro, bu ifino
isifañineri ñgotimehejeque buheesuhicaubo,
itihaiño ifilluumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti
tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon
onoobo apichuminaafi iticoni ihapichuco
omooniboro Samaria miyaminaaco
abañihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro.

¹⁰ Jilliti famoro diiboco guubunichicauhi
ihaivojitejeryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani
aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo
sñicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño.

¹² Jaarunaa Moocaani jñibogoco Cristoti Felipe
diitoco ijñibuguunegui gaifiimi, gaigoomi
icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi.

¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro
nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Felipema gataavuubo
sihidi ejeevano mityaco, bu ñfusunoco icano
omoonihicauneri ajabafituuboro.

14 Jaanoco minisuminaa Jerusaleri iicaumo guubuui samariaminaa Moocaani jibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. 15 Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaamisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayiciqui. 16 Tusumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayiciutihica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojibo Jesu momofeenedi. 17 Jaadi Pedromisi diitohallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

18 Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: 19 Uco mahaci toono mityaco, tolliro uu-joho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayicihicaqui, nooboro.

20 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicichi, neehi fine. 21 Hidi jino icatino jinofaño ijoho diicatichi. Moocaani imefeene dijeebi ticovotichi. 22 Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. 23 Miuro uujoho ico ifinicichi aivo sihidi dihimiti faafaño faño idiicanoco, aivo imitifano kuhufono isisicinicuunoco, nooboro.

24 Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiima. Toono uco monoonofaño idaasuno icadino, nooboro.

25 Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajasuhijico

Samaria jiinjje cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiinjjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañiivoobo, difo gadicibahachuta Jerusaleti sicahigo Gasa onoomañodi ofocinijiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañiivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaajatiibo etiopiaoboco; aivojigo tajibaminaafi Candace onoogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaalui ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinjjejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro #finicihicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuui. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Miijoho bu uco ijibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco #finiciboro feehicaubo, jilli noonoco:

Ovejaco igaicaauiqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguiino iimaatiibo iicanicibadi diibo iimaautihi. ³³ Diiboco guiinonumo, miyaano iicatneri. Ifico agaicaaumoro jiinjehalliti gañiiumo. ¿Jaabo iyaachimihaiti miijoho jibeguejirahi? onoonoco.

34 Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dillu-
uhi: Uco diibogo. ¿Mhiditi jilli iimaaubo Moocaani
iimaaminaafi, ifitiro nacu sifiti? nooboro.

35 Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe
ticoni uhi Jesuti diiboco ijibuguubo. 36 Jaamisi
nifaihu iicaumañodi afatyuhi ihetiopiaobo
Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco
nitijitirahi, nooboro.

37 Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi di-
jeebimaryo imiyaavogohachijji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuhi: Miyaaveguehi Jesu-
cristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

38 Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi
samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituhi.

39 Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija
Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo
siino atyimecuutih jilli imo imo fuucuubo
ijihairi. 40 Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi
atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri
taajasubogoco jibogooboro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajari Fiivutuuhi.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

1 Jaanohachuta Saulo suufenitibo Jesuco
imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi.
Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojibojaago.

2 Diiboco aameneque acaatiniboro ihaciqui
Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque.
Jaaboro Jesu jibogo ijifañodi iicamoco
gaigoomi, gaifimi icamoco isisiboro Jerusalevi

* 8:37 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiiticuuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achiciuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuuhi niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Mijoho nacu ijoho aivojibo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu ijoho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojibo, ¿nacu millí iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico ijibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuuhi. Tollí onoonoco uguubuumoro jaarumo mihaiñoobaco atyimeutíhi. ⁸ Jaadi Saulo baati agañiivuudi emeciuruubo atyimecuutíhi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayicumoro Damascajaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idino jinejebaco machutibo, adutibo, atyimetibo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onoo bo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu huhugaavuhi. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojibo, nooboro.

* **9:5** Sahaamefafaño janaanici jilli ficuumo: Iro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogotiboro iinoro fegaí niquequeque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

¹¹ Jaanegui Aivoj#bo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo j#hai ticovoj#i onooj#iri. Jaaboro Juda ii-jafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaañima ihi-imaaboco. ¹² Jaabo gaijafaño Anania onooaboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihalliv#i ificuuneri siino aaty#meneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivoj#bo, famoova uco diibot#i j#beguehicahi pary#i Jerusalevi#i ico imiyaavogomoco imitino omoon#hicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi#i aivoj#ito iij#ima pary#i dimomoco imiyaavogomoco isis#iqui, nooboro.

¹⁵ Jaaruna Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho #ic#cuubo siijiin#jem#naaco ihaivoj#itoco toll#iro israelmi#i icamoco taaj#ico ij#beguequi. ¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahallit#i sihidi #idaasuno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauh#igo j#cafutuubo. Jaaboro ihuseque ihalliv#i ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivoj#bo Jesu #iv#i j#hai#i asaahinis#u ajafevehin#ibo uco dijaa gal-luuh#i, jaabo siino daaty#imehi, jaabo Moocaani Gaijaco gaay#ic#hi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aall#ifañot#i aifuuno taavaabo meehebad#i jeevano. Jaasumiro Saulo aga#ñiiv#uuboro nit#isuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuud#i sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascav#i Cristoco imiyaavogomoma.

Damascav#i Saulo J#beguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo j#cafutuhi sinagoga-janofaño ij#ibogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco pary#i uguubuumo

ajabafitomoroo neehicauhi: ¿Nacu jaani icatibo
Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco
idaasuno omoonihicaubo icatino? Miirō
tooneguiiha juu saahinibo jimañootoco isisiboro
sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jibeguehicauhi Je-
sucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo ju-
diomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomi Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacuutinati sanoomiro
judiomi iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui.

²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano
tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco
igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajacuihi.

²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco
jihacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi
iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalevi ifutuudi tomaño
miyaavogominaama igataavequi moonuruubo.
Jaarunaaca diiboco ñihicuguumo: Fine
miyaavogominaafi icatibehiica, noomoro.

²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa
saatuuhi. Jaaboro diitoco jibuguubo Saulo jihaiivi
Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi
Cristoti ñihicugotibo jibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalevi ifitafutuudi diitoma
gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñihicugotibo Jesucristoti
iimaahicaubo. Judiomi, griego iijiri ihiimaahi-
caumoma jenaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma
iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco ina-
habomi agaajacuumoro Sauloco satyuumo Cesa-
reavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavɨ miyaavogomɨnaa famooro imino icacuuhi, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoro feehicauhi Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomɨco meeciɨboro efeehicaubo ifutuuhi Lidavɨ, tomañeri iicamoco emeeciɨuubo. ³³ Jahɨ atyɨmeubo Enea onooboco ifi iniinovaneri sahuse juugahusetɨ mificabaci, saficaba icano ticovovɨ igotiɨbo iicahicauboco. Jaabo icigaijefaño sɨucinɨboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheesuhi, gañiivoobo dicigaijjeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuuhi. ³⁵ Jaanoco paryɨ lidamɨnaa, saromɨnaa icamo aatyɨmeumoro iheedehiijico ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguivegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivɨ icaugo Cristo miyaavogomɨnaago Tabita imomo iicagoco griegomɨ iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyamɨnaaco moonihicauhi ñdaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo.

³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumitɨ fitɨuhi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogomɨnaa uguubuumoro miimɨsiicico galluumo diibojaago ijɨbeguetequi: Jopevɨ goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanogui Pedro diitɨsima fuuhi. Jaabo ñfutuudɨ Dorca ifi icahɨgovɨ diiboco satyumo.

Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciuguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheeusumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuuboro Moocaanima iimaaubo. Jaaboro diigo chuumuhuco emeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuuhi. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiicyiubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro ifusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuumiminaa uguubumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi guenenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo ijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojibo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicauhi. Jaabo sihidi ñihibamico acihicaubo judiomiguiiha idaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti ñihiba iicaaberi gaijafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihifiniciuboro dilluuhi: ¿Milli Aivojibo? nooboro. Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucuubo,

judiomí ñdaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano. ⁵ Jaanegui gallu Jope cuumiví saatohotí Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimímeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jñbegueji omooníjinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiimauboro ufuunobuunatí Cornelio coovauhi saafi soldaomíoboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimísiici iicojiminaatísima. ⁸ Jaaboro diitoco imino jñbuguuboro Jopeví galluubo.

⁹ Jaano sesevedí diito Jopetí fiiticuunaaca Pedro caamoví fuuhi iijahallíví gadicíba Moocaanima ihiimaaqú. ¹⁰ Jaaboco

sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaca gaijaco atyímeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofañotí niituuno baaví gaachehubaryutyígababadi jeevano fahígovatí duujecinino. ¹² Jaanofañó faaboho asimí

icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomí, faaboho jñnimomí icano.

¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefañotí diiboco unuunoco: Pedro, gañíivohí diitotí gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojñbo, uujoho duutatíhi jihovonoco ñdicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ñjoho: Idicuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mifooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefañó fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Millí fine eneejiruno? nooboro icaunaaca

Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuuhi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gaijaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimiisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰ Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañimo nootibo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amihai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Aivojibo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomi agaijibo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuuhuva. Jaabo iijico guubuui, eneneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jaahevesuui. Jaamo tufucu toono diiboma cigaumo. Jaano sesevedei Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuui Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevedei ifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiciumoma ditoco utuumuuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi ifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguino memuvuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiyyiciuhi: Dulleeve, uujoho tolliro ibadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiimaaboro fañoojavi ufuubo atyimeuhi sihidu miyaminaa igaicinimoco. ²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amihairyo magaajahi sacerdotemi neefihi imijitiruno judiomioobo

siicuuornelio iijavɪ #futuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo miooboma agataavooboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jibeguehi sitaaco idicumo mihinivamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguiiha amhai uco mucuuhuvanoco milli nootibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuui jisumi nihiba icaaberi jaahe machutibo iijcuuvɪ Moocaanima iimaanaaca uuvɪ jafevehinibo gaifi aricuchehufa jicinibo.

³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idiimaanoco gaajacuubo #daasumoco adaamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivɪ saatohotɪ Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoo bo iija muuaijiniri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadi #ma iimaajiibo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuhi tsumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuihi nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miuro Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebɪ icano jibogoco ijibuguubo Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojibo. ³⁷ Amhairyo imino magajacuuihi paryɪ judiomɪ jiinjeyɪ iicaunoco. Miuro Jua

j#bogooboro inithicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino moon#bora iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli moon#bora feehicaubo Moocaani diiboma iicauma#o. ³⁹ Jaanoco m#hai magaajahi Jesu Jerusale cuumifa#o, paryi Judea jiinjeyi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujeyi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuuhi mifucuci, safucu icanoti. Jaabo m#haivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafeveti#bo m#haiviro jafeveubo m#haico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati #ciumovi. Jaaboma m#hai mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo m#haico galluuhi miyaminaaco mij#baguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivoj#boti ificuunoco mij#baguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro s#cijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiom# Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayichi.

⁴⁴ Pedro ihiimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo j#bogoco uguubuniciumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaumo, tolliro judiom# icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sij#jeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, #m#joho

bu collíhi neejirahi nífhauri níratímo
iicaqui míhahabíro bu Moocaani Gaijaco
agaayícicuumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajíbaubo díto ínítísuquímaaiquí
Jesucristo momofeenedí. Jaadí Pedroco
ífítíunegui díitoma gueenejísuno ícaubo.

11

¹ Jaanaa saatoaho mínísumínaa, ínahabomí
ícamo Judeari ícaumo guubuuhi tollíro
síicuumíoto ícarumo Moocaani jíibogoco
agaayícíunoco. ² Jaanaa Pedro Jerusaleví
agaseuboco saatoho júdiomí míyaavogomínaa
ítíhísumoro, nuuhi: ³ ¿Collíhi júdiomí
ícatímojaago edeeguejeebere díitoma machuhi?
noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro díitoco jíibuguuhi fanootíro
níjequeví tahí íicaunoco.

⁵ Jíllí nooboro: Uujoho Jope cu-
umíví íicahínísumí Moocaanima íhi-
ímaahíníbo atyímehíníhi gáíjafaño
gaachehubaryutyígababadí jeevanoco fahígovátí
duujecíníno níquejefañotí tajaa ínítítonoco.

⁶ Jaanegui ímíno atyímequí emeeciíbo
atyímehíníhi fanoo asímí ígueenemeheje ítíháiño
íicamehejeque, íñíhícuíímoco, jíínímómíco,
agahafomehejeque ícano. ⁷ Jaanaa níquejefañotí
uco onoonoco guubuuhi: Pedro gáñíivo.

Jaaboro díitotí gáíraicííbo díidu, onoonoco.
⁸ Jaarunaa uujoho neehíníhi: Chahano,
Aivojííbo, uujoho duutatíhi jíhovono hídicunoco,
nooboro. ⁹ Jaanegui níquejefañotí síino uco
noono: Moocaani íímíbachucuunoco híjoho:

Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimiisiici, saafi icamo ifutuuhi uujoho iicaujavi uco iicivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluuhi bañigotiibo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi ijafa majaanaveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jibeguehi Moocaani toomominaafico aatimehiniibo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onooboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jibegueji diijaminaama ataajininoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinihi iticoni mihaihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nituhi. Jaanoti amihai miniticafejeji Moocaani Gajari, unuunoco. ¹⁷ Mihai Aivojibo Jesucristoco mimiyaavuguusumi aacicuubadiro diitoco aacicuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, ¿milli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro liiviuhi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehifico ejeevesumoco acihi ifinijitino ifico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omoonunoti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi,

Antioquiavî icano. Jahî jaamo Moocaani iijîco jîibeguehicauhi saatohocoro judiomîco sitaaco jîibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogomînaa Antioquia cuumivî ñfutuumo judiomî icatîrumoco jîibuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jîibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidi saatoho iheedehiijîco ejeevesuumoro Aivojîibo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijamînaa uguubuumororo Bernabeque galluumo Antioquiavî. ²³ Jaabo Bernabe ñfutuubo atyîmeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajîniubo sefano ijeebîico omoonîmororo Aivojîibo Jesucristo iijîfañoro iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebîifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyamînaaco Jesucristodi icîhicaubo.

²⁵ Jaanobuunatî Bernabe fuuhi Tarso cuumivî Sauloco ñcituubo. Jaaboro Antioquiavî satyuubo. ²⁶ Jahî Cristoco imiyaavuguumoma icaumîsi saficaba Antioquiavî sihidi miyamînaaco jîibogomîsiro. Jaamañovî itîconî Antioquiavî momonîumo miyaavogomînaaco Cristotatî.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaamînaa Jersaletî fuumo Antioquiavî. ²⁸ Jaanaa diitotî saafi Agabo onoobo inahabomîfeenetî ujulleeveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jîinjêvîro aivo sihidi ajeba icajî, nooboro. Jaano icauhi aivojîibo Claudio onoobo atajîibausumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogomînaa

esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aaciunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojibo Herode* ticoniuhi Cristotaco idaasuno omoonubo. ² Jua nahabo Jacoboco aamigari gaicausuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihiinusujino iijicuuviofucu Pedro miimisici soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaiñehiiciri sisicinibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achiciuhi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiciuhi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

* **12:1** Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihaijaaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebu-tachehuco gafaivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonunoco.

¹⁰ Jaamisi ticoniuhi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihiinumisiro jihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacihimi miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluuhi uco Herode useti, judiomimi omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijajaago. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuhi Moocaaanima ihiimaamo.

¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutu-ubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuhi:

¿Mijoho fine? noogoro emecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo imini-futuugoro iguhugaco faayicutigoro jinafatyuugo ijibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco.

¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoró.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhi-cauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenitibo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayicummo diiboco aatyimeumoro jabafiituuhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi lliivi iicaqui. Jaaboro diitoco jibuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihiinusuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijibogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaavocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro.

¹⁹ Jaamoco Herode guinusuuhi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiuromo saumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojibo Blasto onoboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiimaaqui. Jaabofenedi Iherodeque dilluumo sajeebhi iicaqui diibo jiniyeti machutaaco agaayichicauneguiiha.

²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: Jino ihiimaabo miyaminaafi icatibo Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro

agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiihoho udueneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehi-cauhi fahigovadi ijiibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani iijafaño. Jaamou diito jiiibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivojiiibo Herode* cojivi ifiivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaiuumo Moocaanima machutimo iimaaqui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jiiibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihuseneneque diitihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jiiibogominaa Chipre Chugaivi Jiiibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi. ⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi

* **13:1** Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

judiomí sinagogajanofañó Moocaani iijico jübeguehicaumísi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efeehecamo Pafó cuumiví ifutuuhi. Jahí atyimeumo judiomíooobo BarJesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivojübo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojübo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojübo imiyaavugujiruneguiiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebüfaño gahaficinübo diiboco imino ihüfiniciuboro nuuhi: ¹⁰ ¡Bañifiiraminaafi ijí seemene idiicaabo, idiimitübo miyaano jüheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jühaico, ¿collihi suufenitübo ciryu ciryu moonüboro diicahicahi? ¹¹ Jisu íco Moocaani use aamiji dihaallí íco ijaabavequi. Jaabo nihíba seseque atyimetübo diicahi guenene, nooboro. Jaasumiro civono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudüví icaubo. Jaanegui saatohoco guínuubo ihusetí agaayícimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivojübo aatyimeuboro miyaavuguhi. Jaaboro Moocaani iijico ijübogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomí Pisidia Jiinjéri Iicano Antioquiaví Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomí ijícamaaimoro Pafó cuumití ufuumo ifutuuhi Pergeví Panfilia

jiinijevi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi dojicuviro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiinijevi. Jahi judiomí jaguisisumi sinagogajafaño ufuumísiro casívvutumísi. ¹⁵ Jaadi Moise tajíba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeciudi sinagogaja aivojito atajíbaunegui dilluumo: Fañi, fagojibogoma mihicahachijí miyaminaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo agañiivuuboro ihuseri faguubo llívi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; amíhai tolliro Moocaani jeecívominaa. ¹⁷ Moocaanico amíhai Israel cuumiminaa mimiyaavogoobo moheedeeteque icíuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo siicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinijeti imityari diitoco iinusuubo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimísiici ticovovi ficabano sicaihigo diitoco jaabicíuhi. ¹⁹ Jaaboro sahuse juugahuseti miicumíici icano jiinije miyaminaaco Canaan jiinijevi ifinísuuboro moheedeeteque ijiinijeneque acíubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi tajíbahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivojiboti diitoco ihaciqui diitoco itajíbahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco acíuhi miimísiici ficabanohachuta ticovovi aivojiboti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivojiti gañíuhi. Jaaboro aivojiboti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi:

Isai achi Davidco atyimehi: Tajeeb#i onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachimihaiobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro j#ibeguehicauhi paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje am#hai eedeehifico mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua ij#bogoco imivucuujino fitino nuubo: Am#hai uco diiborucu, noomoro mehesicin#bo icat#hi. Tabuunati saajiibo tajanaaniv#i iicaabo. Jaabov#i ifotot#hi diibobadi sihidi jeevahi. Jaabou, diibo t#haipaaje duujeque isinaayujiruunova, nooboro.

²⁶ Jaamo am#hai ta#ahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro am#haifeene siicumoto Moocaanico mejeevivomo icano. Am#haidi iicano jino taajasuj#bogo.

²⁷ M#iro Jerusaleri iicamo paryi ihaivojitoma Jesuco gaajaut#hi, Moocaani iimaaminaa aameque fahijivaro jaguisisumi #finicirumo gaajahicautimo. Jaamoro diitoro Jesuco iguijeniguusumi toohaamefa#o onoonoco miyaavusuumo. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibov#i aatyimeutinogui Pilatoco dillumo diiboco igaicaauqui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefa#o onoobadi iicacuusumi ihimohobujeti iniitusuumoro c#umo. ³⁰ Jaaruuboco Moocaani gujivefa#oti buheetesuhi. ³¹ Jaabo guenene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jijn#jeti Jerusale cuumiv#i ufuumov#i. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco j#ibeguehicaui.

³² Jaamo m#hai am#haico mij#beguehicaui

iimino j#bogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ M#hai diito iyaachim#hai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onoohaamefa#no capitulo dos onoobadi: H#joho taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaij#bo dijeecivominaafi ifico deevesujitihi tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumiotoco imino moonuubo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ci#umo. Jaabo tuuci#uhi. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuuci#utihi. ³⁸ Jaanegui fa#ni, magaaja diibo Jesufeenedi imiti buusuco am#haico mij#bogonoco. ³⁹ Mi#ro Moise taj#baco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofa#odi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno am#haihallivi icadino:

⁴¹ Memeeci am#hai dejecuminaa, majabafitomororo mifinicini uujoho Moocaani iicaabo am#hai mihicasumi sihidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho am#haico ij#bogorunoco miyaano meneejitirahi, onoono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomisi sinagogajati ihinuunoco judiomisi iicatimo nuuhi: Sijaguisivi jei m#haico siino mij#bogo, noomoro. ⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomimoto, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi

fajinihicauhi: Moocaani imihiiiguinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui.

⁴⁵ Jaanegui judiomihidimiyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloco jiiheveuhi. Jaamoro Pabloco ejenaumoro dejecuhicaumo.

⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amihai judiomico Moocaani iijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magaayicitimoro ifinijitino ifima mihicagotihimiyamini. Jaanegui amihai cojiti siicumimotojaagoviro mefejeji, noomisiro.

⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani mihaico tajibauhi:

Ico ficuuhi faajinijeminaahallivi judiomihidimiyamini icatirumoco gaajasuqui. Amihaifeenedi taajasujibogoco jinijejinibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumimoto uguubuumoro imo imo minifutuuhi. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imihimiyamini, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifima iicaqui icicuudimo.

⁴⁹ Jilli paryi toojiinijevi Moocaani iiji jibogocafutuuhi.

⁵⁰ Jaarunaa judiomihidimiyamini iimaacasiuhi Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma.

Jaamoro ticonihuhi Pablomihidimiyamini iijihavevere idaasuno omoonumo. Jaamoro diitisico toojiinijeti ganiimo.

⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihapaaaje jiniico tatacumisi toono jibogobadi iicano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi.

⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebinofaño iicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumivi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro j#beguehicauhi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi griegomioto icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomi imiyaavuguutimo siicumiotoco esaayusuuhi inahabomico ij#hevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivi gueenene icaumisi Moocaaniti j#bogomisiro. Jaabo Moocaani iimihuseti ihiimaanoco miyaavugusuhicauhi #fusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaaciniuhi saatoho judiomijaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicumiototo icano aivojitoma j#cucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaajaciumisiro gaauhi Listra, Derbe icanovi, Licaonia j#inije ufocono cuuminovi icano. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco j#beguehicaumisi.

Listra Cuumivi Pabloco Guisibaneri Aamimo.

⁸ Listra cuumivi icaubo saafi ifiivuunotiro igoti#bo iicaubo. Jaabo giciniuhi igoti#bo itihai iimiutineri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeeciubo gaajaciuhi: Ujoho buheeki, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: #Sano ticovoro ditihaihallivi dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuubo.

Jaaboro igooboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omooninunoco miyaminaa aatyimeumoro

sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: ¡Diosmi, miyaminaa ifibadi ifivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo ijibeguehicauneguiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisico iimomoro jeevivuujirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajaciudi igaachehunoco agallicumisiro jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵ Amihai, ¿collihi tolli momoonihi? Amihaibadiro misi miyaminaatisi, tooneguiha misi masaahi. Tolli iicaneheje jihovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jinijeque, muuaiño icano paryi faabohoco ifivusuubojaago. ¹⁶ Siicijenaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuuhi iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahijivaro: Uujoho iicanoco igaajaqui, nooboro imino moonibo, nijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco aciibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño suufenutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisico ijeevequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitihallivi abañumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamiuhi. Jaaboco: Fine gujeevecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi

iguiiyiciumoro gañiijeuhi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaivuuhi. Jaanaa Pablo agañiivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevedi Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹ Jaacuumivi taajasujibogoco jibeguehicaumisi. Jaadi sihidu Cristota iicacuudi dojiucuiro uumiumisi Listra, Iconio, Antioquia icanovi. ²² Jaacuumijevi Cristota iicaumoco quehecutusuumisi. Jaamisiro fajinihicaumisi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojifaño mefejimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguudimohallivi Moocaani itemequi.

Pablomisi Siino Uumihira Siria Jiinjehira Icano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiinjehenedi. Jaamisi ifutuuhi Panfilia jiinjehi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti ijicafutuumsiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi idudicamaaqui ificuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyiciumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijibogomo ticoni uhi: Mataajaqui iticoni ami hai meeheque miqiticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeenevi Pablomisiko ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusaleri iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jini je, Samaria jini je icanofeenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumimoto icarumo iheedehijico ejeevesuumoro Moocaanico agaayicumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutuumisiko paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisiko gaayiciuhi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleeveuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiom iicatirumo imiyaavogomo meeheneque miqiticino. Jaamoro mataajibano Moise atajibaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igaiuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihiimaaqui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobunati Pedro agañiivuuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi,

am#hairyo magaajacuuhi iticoni uco Moocaani
iciuhi am#haifeeneti, taajasuj#bogoco judiomi
iicatirumoco j#bseguequi jaamo imiyaaveguequi.

⁸ Jaabo Moocaani famoo jeeb#nocoro
agaajaabo ifusuuhi tolliro diito agaayiciunoco
Igajaco aaciunofenedi m#haico iicaubadiro.

⁹ Moocaani diitoco m#haifañoti guinov
ficuut#hi. Jaamo jeeb#noco niticuubo diiboco
imiyavugumaño.

¹⁰ Jaamo ¿coll#hi am#hai
mimiyaavogot#hi Moocaani omooninoco?
Jaamoro jito imiyaavogomohall#vi obocitaj#baco
mificuuhi, moheedeete, m#hai icarumo
meheetavejitirunoco.

¹¹ Jaanoco diitobadiro
m#hai mataajainoco magaajahi Jesucristo
imihij#feenedi.

¹² Jaanegui famooro ill#vuumoro Bernabemisi
ij#bgonoco guubuniciumo gaajataco,
ajabafiranehejeque icano diitisifeenedi
Moocaani omoon#hicaunoco siicumiotofeenevi.

¹³ Jaanoco ihimaaunobuunati Jacoobo nuuhi:
Ta#ahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon
Pedro m#haico j#bseguehi, iticoni#bo Moocaani
judiomi iicatirumoti iyototi #cinoco. ¹⁵ M#ro jilli
noono Moocaani iimaaminaa acaatin#uno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino ga#i#yiciji
aacutuuja David ijaco. Aacutuunoco
siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano
coovoto pary# Moocaanico iguinequi
pary# jii#jeminaa tamomoco ijeecevequi
icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinooco
agaajasuubo si#cijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho am#haico neehi:
Judomi iicatimoco ga#uhusuno momoonidino

iheedehiijico ejeevesucuumoro Moocaani-jaagoviro iicacuumoco. ²⁰ Imicuujiino aameque macaatinahaamefaño jilli meneeji: Ijinita jeeçivoco deetavucuudino, saatohoba ataabavatimo buhigueejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, tiihohoco aducuudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo siicijetiro Moise tajiibaco ijiibeguehicamo sinagogajanofaño fahiijivaro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiuumoro saatohoti ifeeneti iciuhi. Juda icaruuboco Barsaba enehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi iicamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluuqui.

²³ Jaamoma aameque galluumo: Miihai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiomi iicaturumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jiinijeri iicamojaago. ²⁴ Miihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amiihaico ihiimaari gañuhusuno moonihicahi miihai matajiibatimo. Jaamo amiihaico mitasuhicahi: Amiihai meeheque miqitici. Jaamoro Moise atajiibabadi mihica, enehicamo. ²⁵ Jaanoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi amiihaijaa magalluuqui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima.

²⁶ Jaamisi ñihicunofeenedi ifico ficuuhi Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amiihaijaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi

am#haima ihiimaam#siro imino am#haico j#beguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gajadi imino, m#haidi imino icano janaan#ci siinoco am#haico mataj#batihi. Jino id#nocoro am#haico meneehi: ²⁹ Ijinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacan#sumehejeque muduudino, t#johoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoom#ima icadino. Jilli mihicahachij#i imino momoon#ji. Tah# imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiav#. Jaama#ootoco iigaiy#ic#umoro toohaameque ac#uhi. ³¹ Jaahaameque inahabom# emeeci#umoro sihidi imo imo minifutuuhi toohaamefa#o diito ajacusunoco aaty#meumoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaat#si icauhi. Jaama#o inahabom#ico sihidi ij#iri afaj#in#imisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati gueenene iicauno nijequet# inahabom# diitoco galluuhi: Sajeeb#ima mofoo, noomoro doj#icuv#iro diitoco agalluumo-jaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonov#iro fitafutuuhi.* ³⁵ Toll#iro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiav# fitafutuuhi. Jaamo sihidi saatohoma j#bogomoro icahicauhi Jesucristo j#bogoco.

Pablo Siino Allin#hi Ij#bogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuutinoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivav# monahabom#ico memeece#tequi, #naa mill# iicamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diit#sico

* **15:34** Sahaamefa#o toversiculoco ficuutimo.

Panfiliavi ejeevesuuboro uumiuhi diitísico idudícamaajeque amusutiibo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco imuguutihi asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutumísiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco icuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jinije, Cilicia jinije icanofeenedi inahabomíco quehecutusumísiro Cristotaco.

16

Pablomísima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Listra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogomínaafi Timoteo onooboco miyaavogomínaago judiomíogo griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitísima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quitícisuhi tahi iicaumo judiomí iimuguujitiruneguiiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajaumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomíco jibogomísiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisumínaa, iquillahuto icamo diitísico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaacivíro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jinijeomínaafi Gaijaco Atyimehi.

6 Jaanaa Moocaani Gaija j#bugusuut#hi Moocaani iijico Asia jiin#jevi. Jaanegui fatyuumo Frigia, Galacia icano jiin#jefeedi. 7 Jaamo ifutuuhi Misia jiin#jejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiin#jevi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguut#hi. 8 Jaanegui Misia jiin#jefeedi sanot#covoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. 9 Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleecin#boco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiin#jevi disaa. Jaaboro m#haico daamusu, nooboro. 10 Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani m#haico coovahi tahi taajasubogoco mij#boguequi, munuuh.

Pablo Filipino Cuumivi.

11 Jaadi Troa micuti mij#cafutuuumoro sanot#covoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevedi mihifutuuhi Neapolis micuvi. 12 Toonoti mufuuhi Filipovi Roma cuumi Macedonia jiin#jeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. 13 Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuuhi muuaj#nivi tomañovi Moocaanima ihiimaan#icimañovi macas#vuumoro Moocaani iijico mij#buguuh gaigoomi igaiuumoco. 14 Jaamot#u saafigo Lidia onoogo Tiatira cuumiogo. Jaago iiminoono gaachehunoco tifai#ba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeec#vehicaugo mij#bogonoco guubun#ihicauhi. Jaago jeeb#ico Moocaani faay#ciuhi Pablo ij#bogonoco imino

iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro miihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachiiji taajafa masaamoro mihicava, noogoro miihaico iijavi fitiuihi.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. ¹⁷ Jaago miihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeecivominaa. Jaamo amiihaico taajasu jiihaico jiiibeguehi, noogoro feehicaugo fahiijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuvuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuuboro igaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ico tajiiibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuuhi.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico iicahaurumo iicicuujitinoma iicamo Pablomisico agaayiciumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutusuumororo nuumo: Jitisi judiomisi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaaisuvahi ijiiibegueneri. ²¹ Jaanoco miihai magaayicimoro minisugothi romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanogui ifagominaa tajiiibauhi igaachehunoco ujujuucumororo diitisico imeiñeri ihaamiqui. ²³ Jaamisico

sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajimbaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cuhufono jiihacuui.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunichicauhi.

²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaicuuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiiyiciuhi ifico iinoro igaicaauqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuui, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuegahuco dilluui. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi iigutuuboro Pablomisiguiino memuiivutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iimusuhi: Aivojibo Jesu-cristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jibuguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nituubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago

asatyuuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluuhi icivoja toomominaafi jaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisico nuuhi: Fagominaa uco tajibahi amisisico sinaayuqui. Jaanegui sajeeb# mihiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misiv# iimitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jibugutuuhi. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo.

³⁹ Jaanegui ufuumoro diitisi toonoco iimibachujeumoro diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jiicumiti collihi mufuucutahi? nuumo.

⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onoogo iijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emecijeudi diitoco equehecutusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaaivomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuuhi judiom# sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi id#no fucuva diitoma

iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatinahaamefañodi diitoco jibeguehicaubo Cristo idasuno iicauboro iguijeveebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amihaico jibeguehicaahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuuhi, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeecivehicaumo miyaavuguuhi, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguuhi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomiti imiyaavuguutimo ataaquivuumoro iimitino gaifiimico iigaiyicuumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaisumo. Jaamoro Jason onoobo ijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomisico aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito faajiinijequere rugueenimoro efehicaumo juu gasecuuhi. ⁷ Jaamoco Jason ijafaño ficuuhi. Jaamo famooro romano aivojibo* tajibaco imino moonitimo: Sifi aivojibo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaaiivuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamico ificumoro iinuuhi.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomi Pablomisico fucu Berea cuumivi galluuhi. Jaadi tahi ifutuumisiro judiomiti sinagogajafaño fuuhi. ¹¹ Jaamo

* 17:7 Cesar onoobo.

tomaño judiomí Tesalonica cuumiri iicaumo janaaníci imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayíciumoró fafucuvaacivíro Caatinihaamefaño onoonoco iifinícihicauhi: ¿Naa miyaanoco mihaico noomísi? noomoro. ¹² Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguuhi. Tollíro griegomíti sihidi gaigoomí obocífimo miyaavuguuhi, bu sihidi gaifimí icano. ¹³ Jaanoco Tesalonicao judiomí Pablo tollíro Bereaví Moocaani iijico ijibogonoco uguubuumoro tahí fuuhi. Jaamoro tomaño miyamínaaco ñaaísutuuhi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomí Pabloco goovano galluuhi muuajíniví ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamísi Bereaví fitafutuuhi. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuuhi Atena cuumiví. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamísico mijibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumiví Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamísico Atenati ootomoobo atyímehicauhi faacuumifañoro ijínita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomí siicumíoto Moocaanico ejeecívehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaacivíro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifimí epicureo onoono jibogoco nisiquimaaihicaumo. Jaanoti saatoho estoico onoono jibogoco nisiquimaaihicauhi. Jaamo ticoníuhi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Millí fine mihaico neejiruubo, jaaní ihiimaafifibo?

noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha.

¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Areopago onoobaivi: Mihaico dibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mihaico dibeguehichi, ¿milli icanehejeque neehicahi? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobaivi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Miho amihai diosmico mejeecivehicamañehedi afatyoobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiboco, onoonoco. Miho diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicahi.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jinijeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jinije, niqueje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatibo, miyaminaa jeecivo sefari icatibo, ²⁵ jinejeti cuujivaachutibo icano. Jaabo mihai famoocoro fiivoco acibo, guibuhubaco majaguisiqui acibo, fanoovaco acibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojinihahalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo.

²⁷ Jaamo Moocanico miguiinehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesjiti ruuboco.

²⁸ Jaabo Moocanifeenedi mihiguehi, mihicahi.

Tolliro amihai poeta caatiniminaafi: Mihai Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaajirahi, Moocaani oro eetavota, nihibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebifañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicicuuhi miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafico ificuubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevfeenetu ubuheeteunofañodi Moocaani gaajasucuhi, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevnebuunati siino mubuheetejinoco uguubuumoro saatoho diiboco dejecuuhi. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhinuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeeefimo bocibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onoo, Ponto jiinijeoboco, bohonoro mogaima Pricila onogoma Italia jiinijeti asaaumisi gaseuhi. Tahigo aivojibo

Claudio onoobo iinusuuhi paryi judiomico Roma jiniyeti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaaifno yomonocoro bu dudicamaaihicauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisisa fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafano feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomi, griegomi icamoco miyaavugusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiniyeti asaaumisi gaseunaa Pablo judiomico ijibogohigoviro icacuuhi diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco ijiihevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amihai tijoho amihaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomi iicatimojaagoviro fuucuuji, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoobo Moocanico ejeecivehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja uufequeriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojibo Jesuco miyaavuguuhi paryi ijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gaijafenedi Pabloco nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitibo dibogo. ¹⁰ Ima uujoho icahi, mihaiñooba ico milli moonijitihini, jiicumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhu Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeenevi jibogooboro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiinjevi aivojiboti iicaudihivi. Judiomi ijicucasiunoro Pabloco satyumo ihaivojibo itajiba icagahalliri giciniubojaago. ¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeecivequi tajibafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojibo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amihai judiomi monoonoco miyaano uujoho guubunijirahi.

¹⁵ Jilli ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jilli amihai tajibaro icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tahii amihairyo mihimibachucasi imogotihii uujoho tonehejeri ihiimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomi, sinagogaja aivojibo Sostene onooboco agaayiciunoro aamiunoro Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutihii.

Pablo Siino Uumihii Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi gueenene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico cidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi ijicafutuunoro Siria jiinjevi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi ifutuudi Aquilamisico ificuhinuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomima iimaahicaubo.

²⁰ Jaaboco inahabomî fiitiuhi. Jaarunaa diibo imuguutihi. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachiiji siino uumiji, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi ñfutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani iijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati guenene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiinije cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi Jñbeguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomioobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinahaamefaño onoonoco imino agaajauboro jñbeguehicauhi. ²⁵ Jaabo imino jñbogociniuhi Moocaani jñhaiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti jñbeguehicauhi Jua niticoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jñbeguehicauhi. Jaanoco Pricilamisi uguubuumisiro iijajaago diiboco asatyumisiro imino jñbuguuhi Moocaani jñhaiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jiinijevi uufuujinegui inahabomî aamusuumoro diibedi aameque caatinuhi. Tahî iicaumo Cristotaco ihaciqui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi ñfutuudi sihidi amusuhicaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomico miyaminaafeenevi taajahicaubo, Caatinahaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco ijñbogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumivi.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinijiri fuubo Efesovi. Jahi atyimeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco diluubo: ¿Amihai Moocaani Gaijaco magaayiciuhi mimiyaavuguusumi? nooboro.

Jaanegui diito iimusuhi: Mihai magaaajathi Moocaani Gaijaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuhi: ¿Coyomo nitico jana amihai magaayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusumo: Eti bu Jua initunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nitihicauhi iheedehefifico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaauomo. Jaamoro Moocaani iijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisiihidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi nihicugotibo miyaminaaco jibeguequi. Jaabo ihiimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji iijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ififico eesicinuumoro miyaavuguutih. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco icuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque jibeguehicaajafaño.

Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jiinijeri iicaumo Moocaani iijico guubuuhi Jesuti ijibeguehicaunoco judiomi, bu judiomi iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifiivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiomi gaifimi iguefifimo: Miihai ijimico magañifihi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojibo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igañiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiici idimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojibou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajibahi Pablo ijibeguehicaabo Jesu momofeenedi saafiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uu-joho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu mijoho amiihai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tigaifiivuuhi. Jaaboro diitoco guinonubo sefano diitoco ahaamiboro iijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicaimhejeque. ¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco

ihiiimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jiinijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jiinijevi ifitafutuubo tomañovi guenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaismo.

²³ Tusumi sihidi ñaaismo Jesu jibogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiboro miyaminaaco fajiniubo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo* iija ijinitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayicihicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano iigaiyicuboro nuubo: Amihairyo magaajahi jidudicamaajehallivi sihidi mihai nihibamico magaayicihicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amihairyo maatyimemere muguubuhicacuui diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jicuumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jiinijevi. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejeevago diosa Diana jeeçivo iija ibocima chahacujui. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujiirumo

* **19:24** Griego ijiri, Artemis onoogo.

paryi Asia jiinjeminaa, bu paryi jiinjeminaa icamo ejeecivehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaavumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicumoro satyuumo sinehejeque ihiimaaqui iigaivojafaño.

³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaaqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutih.

³¹ Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jiinije aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluuhi: Diitofaño feediibo, noomoro.

³² Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicauhi saatoho siibadi onono, saatoho siibadi onono icano ñaacinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo.

³³ Jaanegui diitofeeneri iicaumo Alejandro onooboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro judiomii diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiimaaqui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illivequi.

³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomiiyoobo iicaunoco agaajaciumoro sefatuumo janaaniviro famooro ocoovadiinamaaiumo, siino minooci nihiba oovo ticovoocivi: ¡Imino diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miuro famooro miyaminaa gaajahi jicuumivi sihidi ejeevago diosa Diana caamoti

Mercurio onoobo† iicahigoti ihiji iniituugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿miihoho tuunamaaijirahi? Jaanogui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miiro jiiitisi gaifiimisico amiihai misivahi amiihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiimaajihachijiji jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihiimaajihachijiji aivojito atajibanicibadi iminoro mihigaivomoro mihiimaa. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mihicamaño jimaño jiiinije aivojiiibo miihaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli miihai mihiimusujirahi jino mañaaanoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco llicaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiiinije, Bu Grecia Jiiinije Icanoco Meeçiboro Fuuhi.

¹ Jaamo illiivuudi Pablo Cristotaco covaubo ijiiibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiiinijeivi. ² Jaabo paryi Macedonia jiiinijeotoco emeeçiboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ifutuubo Grecia jiiinijeivi. ³ Jahigo icaubo minihibaci, sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiiinijeivi. Jahigo judiomi diiboco agaicaauguunoco agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo

† 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onooBo Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro ifutuumo Troa micuvi mihai Pablomima mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari mihai ijicutaama achahano maahuno, jibaimobuunati, Filipino cuumiti meenegari mufuuhi. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuuhi. Jahigo sajuguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meecituubo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufaño sihidi cuugahuno aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafefi Eutico onooBo giciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo gueenene jibugumaño sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuuhi. Jaaboco gañiiyicimo chuumucuuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihiihicuihi. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuboro ifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa mihai imegavi mufuuhi meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo

j#hairi asaajiiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahaty#medi Asonti meenegari saano mufuucuhi. Jaamo Mitilene cuumivi m#hifutuuhi. ¹⁵ Jaano sesevedi Quio cuumi cojidi mafatyuuhi. Jaano sifucuti Samo micuvi m#hifutuumo majaguis#hi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti m#hifutuuhi Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momoon#uhi Pablo guenene Asia jiin#jevi icanoco iimuguut#ma#o Efeso cuumivi foot#bo iicaqui goovano Jerusalevi ih#fetequi, tahi Pascua j#baimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco J#beguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Am#hairyo magaajahi Asia jiin#jevi icausumi icahicaunoco. ¹⁹ M#ro fahij#varo am#haifeenevi icahicauhi Aivoj#bo Jesuco jee#vooboro: Uujoho sihidi gaajahi, noot#bo. Jilli icahicauhi sihidi idaasuno icahicauhi judiom# uco aam#gueneri tahaall# tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenit#bo j#beguehicauhi am#haidi iiminoco miyam#naafeenevi, bu toll#ro iijanofa#o icano. ²¹ Judiom#co, bu toll#ro judiom# icat#moco icano ij#bogooboro neehicauhi: ¡Am#hai eede#hifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivoj#bo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija taj#bari, tahigo uco omoon#jinoco gaajat#boro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi ij#bogooboro neehicahi: #joho Jerusalejaago idaasuno c#vojafa#o diicaji,

nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaitihi. Tafico gaijitihi, idinocoro imeguehi tajihai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajibahinino Moocaani imihuseti jibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuhi uujoho saatohobati amihaifeenevi Moocaani aivoji iijico jibogomoti siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amihaiico neehi: Amihai imiti jaadaco jisu amihaihalliviro icacujino, tahallivi icacujitino.

²⁷ Jilli amihaiico jibeguehica paryi Moocaani iijico tuunamaaitibo.

²⁸ Jaanegui amihairyo mehesicini. Tolliro imino motoomo igavominaaco Moocaani Gaija amihaiico tajibauhi diitoco meteemequi atajibaunoco. Aivojibo Jesu imiyatiheheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amihaifeenevi gaseji amihaiico ifinisiqui jicu ovejamico ifinisunicibadi.

³⁰ Miuro amihaifañoti saatoho agañivomoro jibeguejimo sicamañehejeque miyaanobadi, toonoguiinodi amihai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini,

³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi amihaiico fafucuvaaciviro tahaalli tofaihuco gañiboro jibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihiji jibogoco mehesicini. Jaano toonofenedi sefano mihicahi, jaano amihaiico Moocaanico ejeecivehicamofeenevi ificuqui.

³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihi. ³⁴ Amihairyo magaajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco

#cihicanoco, tolliro bu uuma iicamedi #cihicanoco icano. ³⁵ Miïro saicino amiïhaico jï#beguehicahi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujïvaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojïbo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aaciïbo, toonoco agaayiciïbo janaaniciïvi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuïvuuboro diitoma Moocanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihiibicicasiuromo taaumo, ³⁸ sihidi ïdaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitihï siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanotïcovoro mufuuhi Cos onoochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuuhi. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuuhi. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onoochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jiinïjevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahï Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloco jï#buguuhi Moocaani Gaijari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifinïudi mufuumo famooro mogaimïma, iseemema icano miïhaico ficutuumo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijïnivï. Jaamoro jiinïgaibaahohallivi mememuïnamaaiumoro

Moocaanima mihiimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuuhi Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucuticovovi.

⁸ Jaano sifucuti miihai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi iijafaño mijicafutuuhi, sahuse juugahuseti miimisiici idinomoobo diaconomiobo iijafaño.

⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo isemema icauhi sano gaigoomiro atajevatimo. Jaafigueje Moocaani diitoco onoonoco iimaahicauhi.

¹⁰ Jaamo miihai toono fiiva fucuva mihicaunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onoobo Judea jiiijeti gaseuhi.

¹¹ Jaabo miihaico emeeçiboro Pablo niivigai meeheque icuuihi. Jaaboro toomeeheri ifiico itihaiño, ihusene icanoco isisuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi judiomi jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro.

¹² Jaanoco muguubumoro Pablo munuuihi, Jerusalevi ifootiqui.

¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collihi uuri mataahi, uco mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihi uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojibo Jesu momohalliti, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanogui millu munuucuuhi. Jilliro: Jii, munuuihi tahi Moocaani Aivojibo jeebi onoobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuuihi. ¹⁶ Jaamoma saatocho Cesarea cuumiri

iicaumo Cristota gataavuuhi. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onoochugaiobo Mnason onoo. Jaabo iijafaño mihifutumoro gueenene mihicahicauhi siicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacoboco Meeçituuhi.

¹⁷ Jaamo Jerusalevi mihifutuudi monahabomi imo imo mihaico gaayiciuhi. ¹⁸ Jaano sifucuti mihaima Pablo fuuhi Jacoboco memeeçitequi. Jahigo tolliro icaumo famoro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibuguhi, paryi Moocaani diibo jibogofeenedi judiomì iicatirumofeenevi omooninoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocaanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacuuhi judiomiti sihidì ajashutimo, imiyaavugucuumo famoro Moise atajibaubadi iicaqui ejenaauhicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahi ijohova dibeguehicahi paryi judiomì siicumijejaa iicamoco, Moise atajibaunoco mimiyaavegedino. Tolliro bu seme meeheque miqiticujitìhi, siino mojeevamaajebadi momoonicujitìhi, ijohova neehicahi, noomoro. ²² ¿Milli jaanoco momooniji? Ijoho jinovi agasecuunoco agaajacumoro ñaaivejimo. ²³ Jaanegui jilli mooni: Mihaifaño icamo igueenemehejedimo gaifimi Moocaanico unuucuunoco omoonijimo. ²⁴ Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemì unuubadi amihai ifinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunati inigainoco cidasujimo. Jaanoti famoro gaajajimo iditi miyaano iicatìnoco

ihiiimaahicanoco. Jillii #joho imihusene Moise taj#bajico edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanoti saatoho judiomi iicatimo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro mataj#bahi: #jinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro t#johoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacanisumehejeque muduudino, bu saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco #ciuboro satyuuhi. Jaano sifucuti diitoma ifinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ij#baguequi, ifinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeeconoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajaguisico imivusutimaacaro judiomi Asia jiinjieti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco añaaisumoro Pabloco gaayicumoo.

²⁸ Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, m#haico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino j#bogooboro israelminaahallivi, bu Moise taj#bajihallivi icano. Jaaboro jino saatoho griegomico jiija templojafaño sivaabo toojaco imihininiqui, noomoro.

²⁹ Jillii neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucuumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famooro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pablojaa saumo jinoomoro. Jaadi

diiboco agaayicimoro templojati sihigovi sefano satyumo. Jaamoro goovano foboociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jibogo gaseuhi amocasiminaa aivojibogaago, famooro Jerusale cuumioto añaaiunojibogo. ³² Jaanegui ihaivojibo, ihamocasiminaama, saatoho ihaivojitoco icano igaiyiciubo. Jaamo jinoomoro fuuhi imiyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivojiboco, bu amocasinaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivojibo ifitivuuboro tajibaubo Pabloco civojaminaafiti isisiqui mihiciri jigaiñohiciri. Jaadi dilluubo: ¿Mijoho diibo? ¿Jinejeque moonibo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiinamaaihicaumo saatoho siibadi onoono, bu saatoho siibadi onoono icano. Jaanoco imiya aivojibo guubutibo diito iimaauno toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño ifutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyuhi miyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasuhi: ¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ijihacucuuneguiiha nuubo ihaivojiboco: Imeguehi ima ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ijoho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu ijoho egipciobo diicatíhi? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicaihigovi asatyuubo diicatíhi? nooboro.

39 Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiominaafi Tarso cuumi, Cilicia jiinijeocuumi obociuumiobo. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaqui, nooboro.

40 Jaanegui ihaivojibo Pabloco iimaasuhi. Jaabo cuhuti ujulleveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illivequi. Jaadi illivudi iimaubo hebreo iijiri:

22

1 Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amihafeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

2 Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaunegui lliviumo.

Jaanegui Pablo janaanivi ihiimauboro nuuhi: 3 Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jiinijevi ifivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jibeguehicauhi imino sicijeminaa tajibajico. Jisumi amihai Moocanico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeecivehicaui. 4 Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicaui, bu isisiboro satyehicaui gaifimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ijihacuqui. 5 Jaanoco sacerdotemi aivojibo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluui monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi idasuno imooniqui.

*Pablo Imiyaavuguunoco Jibeguehi.
(Hch 9.1-18; 26.9-18)*

6 Jaabo uujoho j#hairi fuunaaca gadi#ba Damascati fiiticuurunaaca imimañobati niquejefañoti uco sefano achiciuno. 7 Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuui, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? noonoro. 8 Jaanegui iimusuuhi: ¿M#joho #joho, aivoj#bo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, #joho bucasihi, noonoro. 9 Jaaneri uuma ufuumo sihid# igutuui, tolli onoonoco uguubuumoro. Jaarumo m#haiñ#obaco atyimeut#hi. 10 Jaanegui uujoho nuuhi: Aivoj#bo, ¿jaanegui milli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañiivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tah# ico idiicajinoco ij#beguequi, nooboro. 11 Jaabo uco aachiciuneri tahaall# jaabatuui. Jaanegui tañahabonim#naa uco tahuset# agaay#icumoro feetuucumoro satyuui Damascavi ih#futusuqui.

12 Jaanaa tah# icaubo saafi Anania onoobo sihid# imiyaaveguehicaubo Moise taj#bajico. Jaabedit# judiom# Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. 13 Jaabo Anania uco emeeci#vaubo tajaago ujulleeveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daaty#me, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco aty#mecuui. 14 Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadim# Dios ico ficuhi diibo jeeb# iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu Iimiiboco ihaty#mequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. 15 Jaabo #joho faabohoco d#begueji pary# adaaty#mebere uguubunoco. 16 Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaait#hi? Imino miyaavogoobo, Aivoj#bo Jesu memeri dihimiti

initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomi Iicatimoco Ij#bugunoco J#beguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocanima iimaaqui. Jaabo iimaanaaca gaijafañodi Aivoj#boco atyimeuhi.

¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uti #joho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Ihaivoj#boco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoooboro ahaamihicaunoco.

²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi t#johoco aga#usumi uujoho ujulleecin#bora diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo.

²¹ Jaaruuboco Aivoj#bo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluui tehesino judiomi iicatimojaagovi, nooboro.

Pabloco Amocasiminaa Aivoj#bo Civojaniji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubunicumoro sefano nuumo: Diiboco magacaau. Mihimogotihidi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihididi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco #cimoro gaificihicaumo caamovi icano.

²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivoj#bo taj#bauhi Pabloco civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco taj#baubo Pabloco niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ij#beguequi collihi diibotidi sihididi miyaminaa añaainoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivoj#bo ifiitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu #joho niivigai meeheri

dahaamijirahi romanomiooboco, iticoni milli iicanoco gaajatiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiboco jibugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojibo Pablovi ifitivuuboro dilluuhi: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jihi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojibo nuuhi: Uujoho sihidi jaaduhinicuuhi romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahijitiro fiivuuhi, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamitimoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivojibo romanooboco isisinoco agaajauboro ñhicugucuuhi.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojibo imuguuhi agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajibaubo iigaivequi. Jaadi Pabloco ijigaiñohinoco isinaayuuboro satyuhi diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amihai tayoto, uujoho imino icafihi imino tajeebico esicinimañovi sajeebii Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoobo sacerdotemi aivojibo tajibauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloco ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo

iimusuhi: Moocaani ico aamiji. Hjóho miyamínaa ímefeenevi ímiibobadi difico omooníhicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gíciníhi Moocaani tajíbabafañodi tahimitíco daatyímequi? Jaamoro bu uco mahaamísuhi Moocaani tajíba onootíbadí, nooboro.

⁴ Jaanegui saato ho nuuhi: ¿Tollí aivo híjóho neehi obocíbo Moocaani sacerdotedití? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihi díibo jahi obocino sacerdote íicanoco. Míiro Moocaani Caatíníhaamefaño noono: Díicuumi aivojíbotí ímitíno díimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, díito fagomínaati saato ho saduceomí íicaumoco, bu saato ho fariseomí íicaumoco ícano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomí oobo guíhirubimí fariseomí íicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo síino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fíne uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomí, saduceomí íicamo jenaucasiuhi sanoomíro. Jaamoro íjeevadi dugaavocasiumo ífariseomí ísaduceomítí.

⁸ Míiro saduceomí noonícíhi uchuumucuumo buheetecuujítíhi, bu Moocaani toomomínaa chahahi, bu gajamí chahahi, noonícíhi. Jaanotí fariseomí fanoocoro miyaavogonícíhi. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadívuunobuunati saato ho caatínímínaa gañíivuuhi fariseomí jaagodi íicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaaní ímitíno moonítíhi. Jaabofañodi baacho gajja íimaahi, Moocaani toomomínaafi baacho íimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonícasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo.

Jaaneri ihamocasimínaa aivoj#bo ñ#hicuguuhi Pabloco fahígovatí agallicujirunotí. Jaaboro ihamocasimínaaco taj#baubo diitofeeneti Pabloco #cimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucutí Pablojaa Aivoj#bo Jesu asauboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uudití jino Jerusalefaño idiimaabadí tollíro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicauqui Afaj#nicasiuno.

¹² Jaanaa sifucutí sanoodímo judiomí iimaacasiuhi Pabloco igaicauqui. Jaamoro imitíno unuunofañodí nuumo: Mamachujitíhi, mahadujitíhi icano diiboco magaicautínohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tollí unuumo cuarentadímou tollí esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunatí sacerdotemí aivoj#bojaago, judiomí quillahuto icamojaago ufuumoró diitoco nuumo: M#hai munuucuuhi iimitínofañodí Pabloco magaicautínohachuta mamachujitíhi, noomoro. ¹⁵ Jaaneguí am#hai fagomínaama mofoomoro amocasimínaa aivoj#boco cívohogo midilluto diiboco isívaquí am#hai ímefeeneví, siino imino diiboco midilluquí, noomoro. Jaabo Pablo gaset#bo ímegaro m#hai mihimibaivucuují diiboco magaicauquí, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro icívofafa fuubo Pabloco íj#beguequí. ¹⁷ Jaaneguí Pablo saatohotí aivoj#toco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sícafefico masatyó imiya aivoj#bojaago siinoco diiboco íj#beguequí, nooboro.

¹⁸ Jaaneguí tosícafefico íhaivoj#bojaa asatyuuboro nuuhi: Pablo cívofafañotí uco galluhi

jaani sicafeŋico dijaago sivaqui icova siinoco ijibeguequi, nooboro.

19 Jaanegui ihaivojibo toŋicafeŋico ihuŋeti agaayicuboro sihiŋovi diiboco asatyuuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

20 Jaanegui isicafeŋi nuuhi: Judiomi esamaaihi ico idilluqui civoŋogo Pabloco satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. 21 Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaaniciivi icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitino ononofañodiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicaautinochuta. Jaamo imibaicinicuumo jhohova: Jihhi, Pabloco galluji, eneejinoco ootomomo, nooboro.

22 Jaanegui ihaivojibo isicafeŋico ifitacuuboro nuuhi: Dibeguedino mihaiñoobaco jino uco idibogonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobojaago.

23 Jaadi ihaivojibo coovauhi saatisi aivojitisico. Jaaboro diitisico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimiru efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro.

24 Jaamoma ihaivojibo galluhi Pabloco jeejiru ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivojibo Felix onoobojaago. 25 Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onoohaameque:

26 Uujoho Claudio Lisio, imino iijico galluui jhoho idiimihusene aivojibo idiicaabo Felixjaago.

27 Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco

gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomɪ useti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomɪ fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiimaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomɪ tajiibajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutɪhi: Toonohalliti magaicaaujirunoco, micivojaanijirunoco icano uujoho atyimetɪhi. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluuhi dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dijaa galluuhi tahi dihimefeenevɪ diibediti ihiimaaqi. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasimɪnaaco ihaivojɪbo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. ³² Jaano sifucuti ihamocasimɪnaa baadi ufuumo uumiumo dojicuviro icivojajaago. Jaanoti jeejimiri ufuumo Pabloma fuuhi.

³³ Jaamo Cesarea cuumivi ifutuudi aivojɪbo Felix onooboco aciumo Pabloco toohaamema.

³⁴ Jaahaameque emeeciuboro ihaivojɪbo dilluuhi Pabloco: ¿Cuucaobo ijoho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jinijeoobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idibogonoco guubunicitɪhi. Jaanoti jarihiica iditi ihiimaamo asaadi ijoho onoonoco bu guubuniciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco itemequi.

24

Pablo Aivojɪbo Felix Imefeenevɪ Iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoo bo sacerdotemi aivoj#bo ifutuuhi sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoo bo saauhi. Jaamo agaseudi aivoj#bo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaumo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoo bo ticovauhi ihiimaau bo jilli nooboro: Aivoj#bo Felixco, imino aivo #joho aivoj#bo m#haico teemehi. Jaamaño aivo sajeeb# mihicahi imino m#haico ataj#bamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaay#cihi fah#go va #joho aivoj#bo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvot#bo diicat#qui imeguehi ajashuno #ma ihiimaanoco. ⁵ M#hai jaani Pabloco magaajacuhi gañuhusuno isiramaaihicanoco. Jaabo fah#govav# judiomico dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivoj#bo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco m#hinin#jiruubo. Jaarunaa m#hai diiboco magaay#ciuhi diiboco midilluqui motaj#baji onobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivoj#bo Lisio onoo bo asauboro sefano dumit#ciuhi m#haiti. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivoj#bo galluuhi, Pabloditi ihiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiimaaqui. Jaabo eneecauro diiboco dillu. Jaabo #ro gaajahi m#hai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco pary# judiom#: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivoj#bo Felix Pabloco taj#bauhi ihiimaaqui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi

siiçijetiro jiiçuumi aivojiĩbo idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneechicau bu iĩro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevĩ Moocaanico imequi asaahiniĩbo agasehininotĩ fahuseecĩ motihaitĩ mifucucĩ idĩno fucuvano iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaauubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevĩ buhigüeeje icano ñaãsuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uuditĩ iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanotĩ naha miyaano uujoho tadimihaĩ Caani Moocaani iicaaboco jeeçivehicahĩ bohono jiĩhaĩ onoobadĩ. Jaanoco oono diito dugaacumĩnaa neehicahĩ. Jaarunaa jillĩ uujoho Moocaani iimaamĩnaa aamenefaño, bu Moocaani tajiĩbano aamenefaño iicanoco miyaaveguehĩ. ¹⁵ Jaabo uujoho tollĩro Moocaanico miyaaveguehĩ diitobadĩro. Jaabo teemehĩ paryĩ uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeebĩco ficuhicahĩ Moocaani imefeenevĩ, bu miyaminaa imefeenevĩ icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijerĩ iigooboro efeehicadĩ taacuumijaago saahinĩhĩ judiomico nihibamico acĩqui, Moocaanidĩ jeeçivoco ficuquĩ icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icaunaaca judiom̃ĩ Asia jiĩnjetĩ asaaumo uco templojafaño atyimeuhĩ tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihid̃ĩ igaivuutĩhĩ, ñaãsuuboro icautĩhĩ icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiom̃ĩ Asia jiĩnjeoto collĩhĩ saatĩhĩ jinoovĩ dihimifeenevĩ ihiimaavamo uuditĩ imitino iicanoco eesiçiñihachiĩji? ²⁰ Jaanotĩ jito

asaamoco dillu ¿Naa milli judiomi fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaajaqui uco midilluhi jaachiiji, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro milli nuutiibo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojibo Lisio asaadi toonoti imino uujoho gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiboco galluuhi Pabloco palaciojafaño ijihacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicauhi diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomiogo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinoninoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijibugunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿cusumihacho ico siino cuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaaihicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuhuvahicaubo diiboma ihi-imaqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojibo Porcio Festo onoobo. Jaanogui Felix judiomima imino iicaqui Pabloco civojafañoro ficuubo iinusutiiboro.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idino aivojiboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiom obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaauomo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jiihaivi igaicaausuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihiimaauqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachiji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasiivuuboro Pabloco cuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaaumo judiom diibojaa igaiuvuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauuhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojibo Cesarditi icano imitino iimaatatihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojibo Cesar onoobo tajibamañeri icahi imino uco idilluqui iiro imino gaajacuhi imitino judiomiti ihiimaatinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano

imitino omoonihachijí jaafa uco magaiçaa. Jaanoti sicañaoco ihiiamaahicahachijí diito useñaño mihaiñooba uco acijitíhi. Jaanegui imeguehi romanomi aivojibo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiniminaama ihiiamauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojibo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojibojaaço jioho feeji, nooboro.

Pablo Aivojibo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojibo Agripa onoobo Berenice onoogoma ifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pabloditi jibuguboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhinibo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluuhi diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Mihai romanomi mejeevamaaitíhi ticovono miyaminaafico magaiçaaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihiiamaano imefeene ifihallivi ihiiamaqui, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinisumi uujoho gueenene icatibo sifucuti tatyajibamañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutíhi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iimaaijítiro, bu tollíro Jesu uchuumuboco Pablo buheebe eneehicaunotíro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho millí fine mooniji,

onoomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivoj#bo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafañoro ficuuhi. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiimusuboro nuuhi: Civoযোগে diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi ataj#bafimañovi aivo sihidí jeevano #futumisi miyaminaa diitisico iimuunofeenedi. Jaamisima saumo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivoj#bo Agripa, famooro jino mi#haima mihicamo, memeece jaanico. Jaaniditi sihidí judiomí Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa guijeevebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicat#bo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? Jaabo inoro imeguehin#bo aivoj#bo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivoj#bojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivoj#bo, Agripa, di#imefeenevi diiboco sivahi. Jaabo #joho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ M#iro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivoj#bojaago milli diibediti icanoco j#bogat#bo, nooboro.

26

Pablo Aivoj#bo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: #iro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque aga#iiyiciuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ² Aivoj#bo Agripa aivo imo imo icahi di#imefeenevi tafihallivi ihiimaaboro j#beguequi famooro judiomi uuditi ihiimaahicanoco. ³ Fanoocoro #joho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaajeque, tolliro fanooro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniciqui s#icuno.

⁴ M#iro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiiji im#idiusumi fariseobadi iicaunoco j#bogomo. Jaamo m#hai fariseomi mihicamo Moocaanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani unuubadi. Jinhalliti jino uco s#ivamo ihaamiqui. ⁷ Jaama#o m#iro Israel cuumino fahuseeci mot#haiti miicuumiici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocaanico jeeceivehicahe cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ #joho aivoj#bo Agripa, #nacu am#hai judiomi mimiyaavogotihimi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco J#buguhi.

⁹ M#iro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafa#o ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofa#odi uujoho icahicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauhi paryi sinagogajanofa#o, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jinijenedi.

*Pablo Siino J#beguehi Cristoco Agaayiciunoco.
(Hch 9.1-19; 22.6-16)*

¹² Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciumoro agalluuneguiha. ¹³ Jaabo aivoj#bo Agripa, uujoho j#hairi fuunaaca gadi#ba niquejefa#oti uco sefano achicuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefa#oti guubuuhi uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, #collihi uco bucasihi? #ro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogot#boro iinoro fega# nijequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: #M#joho #joho, aivoj#bo? nooboro. Jaanegui Aivoj#bo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco #joho uco bucasihi. ¹⁶ Jisumiro ga#iivo. Toonegui #vi uujoho buhugaavehi uco deeci#equi

fanoocoro uuditì adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano d̄ibeguequi. ¹⁷ Jaabo ico uujoho taajasuji judiomì usetì, bu judiomì iicatìmo usetì icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aall̄noco faayìcisuqui. ¹⁸ Jaamo imitino icacutìmo iicaqui c̄ivonoguiinodì igotìmo seseehì iicacuuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayìcìmo imitico buusuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

¹⁹ Jaanegui, aivoj̄ibo Agripa, uujoho niquejetti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. ²⁰ Jaaboro j̄ibeguehicauhi iticonì Damasca cuumivi. Jaadi j̄ibeguehicauhi Jerusale cuumivi, bu fahìgova Judea j̄iin̄jevì icano, bu tolliro judiomì iicatìmoco icano. Jaamo famoocoro j̄ibeguehicauhi iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagov̄iro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodì ihifusuqui. ²¹ Jinohallitì judiomì uco templojafaño agaayìciumoro gaicaaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino j̄ibeguehi paryì miyaminaaco obocifitìmoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahij̄ivaro j̄ibeguehicahi siibadi j̄ibogot̄ibo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jillì iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuumo Cristo asaadi idaasuno icajiibo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiibo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticon̄ibo. Jaanoco jillì j̄ibuguubo mataajajinoco judiomìdi, bu tolliro judiomì iicatìmedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

²⁴ Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaa-jano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotih. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶ Jaani jino aivojibo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi ñhicugotiboro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatinoco.

²⁷ Jaanegui aivojibo Agripa ico dilluuh: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuj? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluuh, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iiro icatino, paryi jaachiji jino uco uguubuunimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivojibo Agripa, bu aivojibo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonhicatibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misi-naayujirahi jaanico inoro romano aivojibo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi mihaico Italia jinijevi igalluqui aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojibo Julio onooboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojibo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuhi, Asia cuuminoco muuaijiniri iicamicujeque emecituugari. Tolliro Aristacu onoobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jinijeoobo mihaima fuuhi. ³ Jaano sesevedi Sidon onomicuvi mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omoonuboro galluui inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomituti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba mihaico sihigoviro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jinijeque, bu Panfilia jinijeque icano mafatyumoro mihifutuuhi Mira unuucuumivi, Licia jinijevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivojibo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jinijevi ufuugaco. Jaaboro mihaico togafaño jicafutusuubo mefeequi. ⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuhi Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onocuumi onegueehidi, Creta onochugaihahidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuhi Imimicu onomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueenene tahi mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jiniija

guibuhubama iicacuujino ifiticuumaño. Jaanegui Pablo diitoco afajiniuboro nuuhi: ¹⁰ Amihaico gaifiimico neehi: Nihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeki. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojibo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunocoro miyaavuguuhi. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitatimicu jinijadihivi. Jaanegui masigo mufuucuqui jinooti Creta jinijevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo ifuvusuhicauneguiha, tomicuvi jinijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuaifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba sicuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeki, noomoro mufuuhi Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onooguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba mihaico agaayicinoro igusuutinegui mejeevesucuuhi. Jaaneri mihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuuhi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onoochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahahugodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imidi meenegaco imino mudujeniuhi iguiraagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujenimo. Jaamoro iguiraagaco sisimo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiha. Jaamoro muuaifaño

jiinigaibaaho Sirte onoobaahohallivi ifigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafaño onoco gaifificiūmo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro siino magaiificiūhi togaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihi nihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihine, munuui.

²¹ Jaamo guenene amachucutinegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masaajitirahi. Jaarunaa masaamaño idaasuno mihicahi monehejeque magaiificihi. ²² Jaarunaa ñihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitihidi gaaro meenega fimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacih Moocaanico ejeecivehicaabofaño di uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojibo imefeenevi dihfeteji. Tolliro difaño di ñri Moocaani taajasuji famooro ñma meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaafifaño di onobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaivi gaññino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisichachuta mihigucuudi Adria muuaivi mihifutuui. Jaamañovi sihigovi agaño no, sihigovi agaño no fuui. Jaanaa toga dudicamaajeminaa fucufeenevi

gaajacuuhi jiiñjete ifitivuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agañijirunoco iiguimoro igueenemehejedino obocinonoco toga dojicuogati udujenimoro imuuaiñaño gaññumo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuumumo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajeminaa togati itaajaqui moonuhi ihajashugaco togati imuuaiñaño iiniitusumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati moonumo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasiminaa aivojiboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijji amihai mataajajitih, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasiminaa ihajashuga sisitaaco iquitumoro togaco muuaifaña gaññuhi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo gueneene mijaguisici micigacutih, bu mamachucutih icano. ³⁴ Jaanegui amihhaico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miñro saatohoba milli icacujitih, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayicuboro Moocanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famoro amachumoro imo imo minifutuuhi. ³⁷ Jaamo miñhai meenegañañ mihicauhi doscientas setenta y seisdimo miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaña gaññumo imeenegata ijadijetequi.

Meenega Niituhi Muuaifaña.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajeminaa gaajautimo comañoo jiinijerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiinigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifañoro fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniiyuumo. Jaaneri fiitivuga jiinigaibaahojaagovi. ⁴¹ Jaadi ifutumo samaño fahigovaciti sefano cucuumañovi. Jaaneri jiinigaibaahohallivi nijequeoga figatyuhi cuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyuucai icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasiminaa gaisiraicujirahi icivojaminaaco isimoro ataajajiruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojibo Pabloco itaajasuqui milli moonisuutihi. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajibaubo muuaifaño acasiniivomoro ijnija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajibaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataajamoro jiinijevi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoochugaivi Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoochugai iicanoco magaajacuhi. ² Jaamo toojiinijeoto imino mahaico gaayicuhi. Jaamoro sihidi niija sicura icaneri mihichicauneguiha cijigaico mahaidi ebasumo. Jaamoro mahaico famoocoro feemesumo. ³ Jaanaa Pablo icuhi

cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro ciijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aiguucuri toonoti jiiinimo iinuuhi. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañoviro guenenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi ijiinimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiunoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaauminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti ataajacuruuboco Moocaani imucugai icasujitahi, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo ciijigaifaño ijiinimoco efeefaiquiyuuboro millii icautahi. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniunoco: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo guenenene ihesicinicuuruhi millii iicacutinegui boobaniunoco ihesamaaque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojiiibo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo miihaico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino miihaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaiijefaño icauhi. Jaabo sihidii guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocaanima ihiimaauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablojaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo miihaico imino jeecivuuhi. Jaadi bohoga meenegafaño mijicafutuudi aciuunoco miihaico sihidii duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

11 Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mufuuhi jiniijaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jiniije meenega. Jaagahallivi eetavocinimumo jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. 12 Jaagari mufuumo mihifutuuhi Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idino mihicauhi. 13 Toonoti mufuuhi Italiajini fiitino. Jaadi mihifutuhi Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibhuba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuhi Puteoli cuumivi. 14 Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo mihaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuuhi Roma cuumivi. 15 Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuuhi mihai tah mufuunoco. Jaamoro saaumo mihaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuuhi jiihaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocanico imuuhi. Jaaboro quehecutuubo. 16 Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojibo icivojaminaaco aciuhi Roma civojaminaa toomominaa aivojiboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasiminaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Ijibogono.

17 Jaabo Pablo mifucuci, safucu idino iicauno nijequeti cuhuvaubo Romari iicaumo judiom aivojitoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi: Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatihi, tolliro motadimi jeevamaajediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi

uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutih: Jaamoro ¿milliti bu magaicaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiom sihidi uuditi imitino ihiimauneguiiha uujoho imuguuhi Roma aivojibo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootih? ²⁰ Jaanegui amiihaico cuuhuvahi amiihaico aatyimeebere iimaqui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisiciniboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Miihai aamebaco magaayicitih Judea jinijeti iditi iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiom tahigoti agaserumo imitino idiicanoco miihaico jibogotih. ²² Jaanegui mihimeguehi joho edeesamaañoco magaajanoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihiimaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti jibogoobo suufeniuh iijicuuvi. Jaabo Moise tajibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamenefañodi Jesuditi jibeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui.

²⁴ Jaanoco saatoho miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutih icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiimaaminaafi Isiaifeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amiihai fine muguubuji. Jaarunoco magaajajitih.

Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitihí. ²⁷ Amíhai jeebí cuhufono iminifotomaño, imitino muguubumo. Amíhai aallíno mihicicinihi. Jaaneri amíhai aallíneri aatyimetimo mihicaji. Bu amíhai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amíhai jeebíri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujohe ubuheesujiruneguiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amíhai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jibogoco judiomí iicatimediro iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilí Pablo unuunoco uguubumoro toonotí fumo sanoomíro jenaaucasimoro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovoví sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahí diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño.

³¹ Jaaboro ñihicugotíbo jibeguehicaubo Moocaani aivojé iijico. Tollíro Aivojébo Jesucristodití jibeguehicaubo. Jaaruuboco míhaiñooba Pabloco millí neehicautíhi.

* **28:29** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Moocaani iijj
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30